

Ikke en meny som en lege kan velge hva han vil tilby fra

Taler

Audun Lysbakken

Dato

27 februar 2014

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Storingsdebatten om reservasjonsadgang for fastleger i abortsaker

1 President,

Vi skal vise toleranse for meningsforskjeller, men når legers personlige verdier kommer i konflikt med pasientens behov skal det siste veie tyngst.

5

I et åpent og liberalt samfunn er det viktig at den enkelte får ha personlige meninger og handle i tråd med dem, selv når de er i strid med majoritetens syn. Det er viktig å ha toleranse for at verdisyn varierer. Derfor er det slått fast at det eksisterer en reservasjonsrett for helsepersonell. Den går på at de av
10 samvittighetsgrunner kan avstå fra å utføre eller assistere i abortinngrep. Det er fastslått i abortloven.

Det er en stor prinsipiell forskjell på det å utføre et inngrep og å henvise pasienter til et lovpålagt tilbud. Denne prinsipielle forskjellen gjelder dels grad
15 av deltakelse, men først og fremst handler det om hvordan pasienten påvirkes av de to ulike leddene. En pasient vil aldri bli konfrontert med at det er leger eller sykepleiere på et sykehus som har reservert seg, for disse jobber med andre pasienter.

20 Her er det også viktig at vi klarer å sette noen grenser, og er tydelige på prinsippene i helsevesenet vårt. Vi får en stadig mer pluralistisk gruppe fastleger, etnisk, religiøst og kulturelt. Det er ikke et problem i seg selv. Men når pasientene går til fastlegene som en portvokter i helsevesenet, skal ikke servicen de får avhenge av fastlegenes private moral. Å åpne for dette er et prinsipp som
25 også kan bære uheldig av sted.

Selv om tilfellene er få, målt i prosent av fastlegebesøk, er det behov for en prinsipiell avklaring. Det er nok arbeid for leger i Norge. Har en så sterke motforestillinger mot å henvise til lovlige helsetilbud, så bør en søke arbeid alle de stedene en ikke utsettes for dette.

Jeg har stor respekt for at fastleger kan oppleve det som en belastning å måtte henvise til praksiser de har dype personlige motforestillinger mot. Men den sympatien jeg føler for dem, endrer ikke det avgjørende argumentet i denne saken: Fastlegene er navet i pasientens kontakt med helsevesenet, og kan ikke la sin moral hindre pasienter i å få det helsetilbudet de har krav på.

President,

Til nå har jeg ikke skrevet et eneste ord av dette innlegget selv. Det har Bent Høie gjort for meg. Hvert eneste ord tilhører helseministeren, riktig nok skrevet før han ble det - i Vårt Land i februar 2012.

Det er en så kraftfull og prinsipiell avvisning av å åpne for reservasjon for fastleger at jeg syntes det fortjente å bli gjentatt i denne debatten. Jeg kunne ikke formulert det bedre selv, og når en leser hva Bent Høie og Høyre tidligere mente om reservasjon blir det soleklart at det forslaget regjeringen har sendt ut på høring rammes hundre prosent av Høies egen sylskarpe kritikk.

Ingen av problemene som her er beskrevet forsvinner om du omdøper reservasjonsretten til en mulighet. Flere fastleger kommer etter all sannsynlighet til å praktisere reservasjon enn før, når muligheten til det blir legitimert av regjeringen. Det er en illusjon å tro at reservasjon ikke vil bli praktisert i distriktene, der alternative fastleger for mange er svært langt unna. Og opplysninger i brev og nettsider kommer ikke til å forhindre at kvinner møter den moralske fordømmelsen som ligger i å bli avvist på et legekantor.

Pasientrettigheter er ikke en meny som en lege kan velge hva han vil tilby fra. Det er rettigheter som skal være like for alle innbyggere i Norge. Det er dette grunnleggende prinsippet regjeringen nå er i ferd med å svekke.

Høyre har skapt storm for seg selv, og det er vel fortjent. Reservasjon innebærer en uthuling av retten til abort, gjennom å gjøre veien til et lovlig inngrep vanskeligere og mer komplisert. Å si at denne saken ikke har noe med retten til

abort å gjøre er bare ord, den retten er kjernen i denne debatten. Det er derfor den vekker så sterke følelser og så enormt engasjement.

70 Jeg vet at min overtalelseskraft overfor borgerlige medrepresentanter er begrenset. Når jeg nå har latt Bent Høie anno 2012 delta i denne debatten er mitt håp at det finnes Høyre-representanter i denne sal som vil velge å følge den linjen Høyre argumenterte for den gangen - og stemme for vårt forslag om å stoppe denne henvisningsnekten som har så liten støtte ute i befolkningen.

75 Vårt nei til reservasjon og henvisningsnekt er et ja til et helsevesen med like rettigheter for alle, der pasienten alltid går først.

Kilde

www.audunlysbakken.no

80

Emner

Abortloven, Debatt, Reservasjonsrett

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/ikke-en-meny-som-en-lege-kan-velge-hva-han-vil-tilby-fra>

85

90

95

100